

Művészet nyilvános terekben

Skulptur Projekte
Münster 2017

P. SZABÓ ERNŐ

Münster, 2017. X. 1-ig

reflektor

A híres grand tour, a nagy körút, amelyre az elmúlt évszázadok jómódú fiataljai északról, az Alpokon túlról indultak délre, hogy a klasszikus művészet remekait megismerjék Itáliában, manapság délről északra vezet, és legfeljebb minden tíz évben kerülhet rá sor. Mármost azért, mert tízévenként esik meg, hogy egy éven belül mind a négy nagy kortárs művészeti esemény megvalósul. A kétévente rendezett Velencei Biennálé mostanában májusban nyílik, ez az első állomás. A második az évente megrendezett Art Basel júniusban, amely csak négy napig tart, töménysége miatt azonban fölér egy több hónapos eseménysorozattal. Ugyancsak júniusban nyílt meg a kasseli documenta (az ideai program gazdagságát jelzi, hogy ennek a rendezvénynek az első része Athénban szintén korábban kezdődött), amelyre ötévente kerül sor, s júniustól októberig látható a grand tour utolsó nagy rendezvénye, a Skulptur Projekte Münsterben, amely 1977-ben indult, s amelyet tízévenként rendeznek meg.

Szoborprojekt – a magyarra fordított cím éppen a lényegét nem árulja el, mármint azt, hogy távolról sem arról van szó, hogy különböző méretű plasztikákkal dekorálnák ki ilyenkor a város tereit, utcáit, bár, ha jó műveket prezentálnak, akkor az sem utolsó dolog. Már csak azért sem, mert – erről Közép-Európában, a Kárpát-medencében

fájdalmasan sokat tudunk – a köztéren álló műalkotások nagy része közepszerű, érdektelen, vagy ami annál is rosszabb, a közízlést kifejezetten romboló képződmény, ami jól érzékelhető a szobrok iránti társadalmi elvárások milyenségében is – amint az talán az Új Művészet szeptemberben megjelent mellékletéből is kiderül. De kiderül abból is, hogy az érdektelenség miatt hamar kifulladás az újító törekvések. Budapesten például összesen kétszer rendezték meg a Szobrok a tavon című nemzetközi kiállítást a Városligeti tavon, pedig ott valóban jó néhány izgalmas alkotás szerepelt. De kit érdekelnek az ilyen játszadózások? – vannak vállalat mostanság a magyar politikuskok.

Van tehát miért irigyelnünk például Pozsonyt, ahol ezen a nyáron már sokadik kiadására került sor a Soha a objekt (Szobor és objekt) nevű kiállítássorozatnak, s még inkább van miért irigyelnünk a münsteri rendezvényt, amely valószínűleg példa lehetett a pozsonyiak számára is, azzal a különbséggel, hogy a münsteri lassú ritmus egyben nagyon komoly előkészítő munkát és páratlan szakmai igényességet jelent. Az utóbbit a többi között azt garantálja, hogy egyik alapítója és immár ötödik alkalommal művészeti vezetője Kaspar König, a kortárs művészet egyik legjobb ismerője. Igaz, az indulás Münsterben sem volt egyszerű: bármilyen gazdag is műemlékekben, műalkotásokban az Észak-Rajna-Vesztfáliában található nagyváros, püspöki székhely, a 70-es évek közepén nem volt könnyű elhiteni a helyi polgárokkal, hogy George Rickley *Három forgó négyzet* című plasztikája nem egy 130 ezer német márkába kerülő humbug, hanem valódi műalkotás. Éppen ezért alakult ki a szervezők koncepciója, amely szerint nem egyszerűen szobrokat akartak felállítani néhány hónapra, hanem művészetet akartak vinni a nyilvános terekbe. Olykor igencsak meglepő projektek megvalósítását is támogatták, ha fantáziát láttak benne. Így történetesen meg például az, hogy a török Ayse Erkmen 1997-ben múzeumi tulajdonban lévő plasztikákat lógatott le kötélre a dóm fölött köröző repülőgépről: ez valószínűleg az előző két Skulptur Projekte hatásos művei ellenére is kiverhette a biztosítékot néhány

Fotó: P. Szabó Ernő

LARA FAVARETTO: *Pillanatnyi emlékmű – A kő*, 2017, durva szemcsésű gránit, kb. 420×140×155 cm, HUNGART © 2017

Fotó: P. Szabó Ernő
Fotó: P. Szabó Ernő

münsteri polgárnál. S a látogató olykor az idén is zavarba jön, nem érti, miért takarja el éppen Henry Moore szobrát egy kamion s a rajta lévő konténer a pazar, három éve kibővített múzeumépület előtt – de ha utánaolvas, megérti, hogy Cosima von Bonin és Tom Burrn projektjének éppen az a lényege, hogy a különböző művészi „pozíciókat” szembesíti.

Mostanság azonban botrányokról nem lehet hallani, sőt a projekt, bár csak tízévente kerül rá sor, Münster mindennapjainak a részévé vált. Mármost abban az értelemben, hogy alkalomról alkalomra kiválasztanak néhány művet, amely állandó helyet kap a tereken, amelyek száma lassan negyven körül jár, s amelyek alkotói között olyan nevekkal találkozunk, mint Daniel Buren, Jenny Holzer, Rebecca Horn, Ilja Kabakov. A projekt népszerűsége pedig a városban működő nagyobb cégekre is inspiráló hatással van, szponzorokként, szoborállítókként maguk is igyekeznek hozzájárulni a sikerhez. Az egyik az idén valószínűleg elnyerné a közönségdíjat, ha lenne: az Aa folyó kikötőjében hidat építettek, de nem a vízszint felett, hanem az alatt néhány centiméterrel, így a népes látogatóközönség kutyával, kisgyerekekkel együtt boldogan tocsogott egyik parttól a másikig.

Még a magányra vágyó kiskerttulajdonosok is érzik a projekt fontosságát, amit jól érzékeltet, hogy több kiskertegyesület tagjai is együttműködtek Jeremy Dellerrel, aki tíz évvel ezelőtt arra kérte őket, gyűjtsenek össze minden rájuk vonatkozó dokumentumot, ragasszák őket albumba, amelyek eredményét most éppen egy ilyen kiskertben prezentálja. A kevésbé tájékozottakat azonban mindenképpen meglepte az a tábortűz, amelyet Aram Bartholl rakott néhány száz méterrel távolabb: a tűzön nem szalonna, hanem mobiltelefon-akkumulátor „sült”, áramot termelve a hőségnek köszönhetően, bizonyítva a különböző eredetű energiák közötti átjárhatóságot.

Hagyományos szobrok és építészeti elemek, installációk és berendezett, illetve dekonstruált terek, objektvek, videók, performanszok és élő szobrok, LED-festmények és hanginstallációk egyaránt szerepeltek a Skulptur Projekte kínálatában, amely a város különböző pontjain túl, első ízben a Ruhr-vidékhez tartozó Marl városában is megjelent, ahol egy múzeumi kiállítás is áttekintette a rendezvénysorozat eddigi negyven évét. Ami pedig a jövőt illeti, sokan azt szeretnék, ha a projektre az eddiginél gyakrabban kerülne sor, elvégre nem elhanyagolható számú érdeklődőt vonz a városba. Kaspar König azonban ragaszkodik az eddigi lassú, nyugodt ritmushoz. S ha valamikor, most bizonyítottan érvényes a közmondás: Lassan járj, tovább érsz!

JUSTIN MATHERLY: *Nietzsche sziklája*, 2017, beton, üvegszálas műanyag, betegszállító eszközök, fa, fém, kb. 350×700×300 cm, HUNGART © 2017

ARAM BARTHOLL:
12 V/5 V/3 V,
2017, számítógép-
részegységek,
grillsütő,
mobiltelefon-
akkumulátorok
HUNGART © 2017

AYSE ERKMEN:
Vízen, 2017,
konténer, acélrudak,
acélrácsok,
6400×6400 cm
ösvény
HUNGART © 2017

Fotó: P. Szabó Ernő